

Strålsäkerhetsmyndigheten
Öivind Toverud
Solna Strandväg 96
171 16 STOCKHOLM

SKB:s komplettering av Fud-program 2007

Er referens: SSM 2009/1365

Östhammars kommuns beredningsgrupp för säkert slutförvar granskar på kommunstyrelsens uppdrag SKB:s komplettering av Fud-program 2007.

Regeringsbeslut

Regeringen har i beslut 2008-11-20 ställt villkor för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten vad gäller redovisningar avseende SFL, SFR, rivning samt alternativa slutförvaringsmetoder. Kompletteringen för SFL och SFR skall utformas så att SSM får underlag för att bedöma om redovisningen i FUD-2010 blir av tillräcklig omfattning. Vad gäller alternativa slutförvaringsmetoder såsom bl.a. djupa borrhål skall SKB redovisa kunskapsläget. Regeringen har vidare ställt krav på komplettering avseende kraftbolagens avvecklingsplaner, rivningsavfall från Barsebäck och skyldigheterna avseende Ågesta kraftvärmereaktor.

Kommunens tidigare yttrande

Kommunen har i sitt remissyttrande över FUD 2007 tagit upp ett antal frågeställningar. I detta remissvar studeras i vad mån de frågor som kommunen ställt om Loma och alternativa metoder har besvarats i SKB:s komplettering av FUD-2007. De frågor i övrigt som ställts av kommunen tas inte upp i föreliggande granskningsrapport utan svaren får sökas i andra sammanhang.

1. Ansökan för slutförvaret kommer att lämnas in 2009. Då kommer KBS 3-V att vara huvudalternativet, men SKB undersöker även utformningen KBS 3-H. Eftersom underlaget för jämförelse mellan de båda utformningarna inte beräknas vara klart förrän 2012-2013, kan en säkerhetsanalys inte presenteras i samband med ansökan. När kommer SKB att beskriva hur handläggningen av frågan planeras?
2. SKB har vid upprepade tillfällen informerat om att man undersöker den alternativa utformningen KBS 3-H. Kommer SKI att ta ställning till en ansökan om KBS 3-H? Ryms det inom regeringens kommande beslut att SKB kan välja en

annan utformning (KBS 3-H) utan att en säkerhetsanalys för utformningen har presenterats i ansökan?

3. Kävlinge kommun har framfört synpunkter på att rivningen av Barsebäck ska göras tidigare än som planerat 2020. Även Statens strålskyddsinstitut har gjort bedömningen att rivningen kan startas tidigare. En tidigare lagd rivningsstart kan medföra att ett SFL-lager behöver byggas tidigare än SKB planerat. Om det finns sakskalet för att SFL-lagret förläggs i Östhammars kommun är det nödvändigt att sådana planer presenteras så snart som möjligt. Det är viktigt för kommunen att tidigt förstå de sammanlagda konsekvenserna av transporter, mm, om flera anläggningar lokaliseras i Forsmarksområdet.

4. Regeringen angav i sitt yttrande över FUD 2004 att SKB ska förtydliga redovisningen av alternativa metoder och att en jämförelse med KBS 3-metoden bör göras med säkerhetsanalytisk metodik. Någon säkerhetsbedömning har inte genomförts av SKB, med hänvisning till att osäkerheterna är så stora att säkerhetsbedömningen inte är meningsfull. Hur ser myndigheterna SKI och SSI på detta?

Beredningsgruppen har vid sammanträde 25 maj 2009 beslutat avge följande yttrande.

Del 1 Loma-programmet

Kommentar angående kompletteringen enligt regeringsbeslutet

Kompletteringen avseende SFR innehåller i stort sett samma information som i FUD 2007. Det är tveksamt om kompletteringen innebär att SSM har fått underlag för att bedöma om redovisningen av programmet för SFR i FUD 2010 blir av tillräcklig omfattning.

Kompletteringen avseende SFL innehåller mer information än i FUD 2007. Det är dock tveksamt om kompletteringen innebär att SSM har fått underlag för att bedöma om redovisningen av programmet för SFL i FUD 2010 blir av tillräcklig omfattning.

Kompletteringen innehåller många hänvisningar till FUD 2010 utan att det alltid anges vad som konkret kommer att redovisas. SKB anger att vad gäller att närmare planera, strukturera och beskriva arbetet med SFL i FUD 2010 så är det dryga år som återstår i minsta laget.

Det är tveksamt om kvantitativa uppskattningar av när i tiden avfallet till SFL uppkommer kan redovisas i FUD 2010.

Det är tveksamt om alternativ för SFL:s utformning inklusive de konstruktionsförutsättningar och säkerhetsfunktioner som kommer att tillämpas kan redovisas i FUD 2010

Det är svårt att avgöra om innehållet i kompletteringen är tillräckligt underlag för att bedöma om innehåll och inriktning för kommande säkerhetsanalyser av

SFL, för att kunna ta fram och verifiera acceptanskriterier för avfall avsett att slutförvaras i SFL, kommer att redovisas i FUD 2010.

Kompletteringen redovisar en sammanställning av kraftbolagens avvecklingsplaner, omhändertagandet av rivningsavfallet från Barsebäck samt hur Vattenfall avser att uppfylla skyldigheterna för Ågesta. Redovisningen bedöms uppfylla de krav som regeringen har ställt.

Kommentar angående kompletteringen med avseende på kommunens tidigare yttrande

Om en tidigarelagd rivning av Barsebäck kan medföra att SFL kan behöva bygga tidigare än vad SKB planerat är tillfredsställande utrett i kompletteringen. SKB har tydligt visat att en tidigarelagd rivning av Barsebäck inte är rimlig. SKB har vidare angett att valet av lokalisering för byggandet av SFL inte är aktuellt förrän år 2035.

Påpekande: Ur kommunal synvinkel är det viktigt att planer för området tas fram i god tid. Området kring Forsmark utgör riksintresseområde för slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall. Inför beslutet om inrättande av riksintresset i Forsmark understök byggnadsnämnden i Östhammars kommun i sitt yttrande bland annat att det är av vikt att riksintresset upphör att gälla då beslut fattas om lokalisering och att områdesavgränsningen i annat fall endast bör omfatta det område som kan bli aktuellt för prövning. Kommunen vill därför påminna om att om SKB planerar att bygga ett lager för långlivat låg- och medelaktivt avfall, SFL, i Forsmark är det angeläget att detta framgår tidigt så att riksintresseområdets storlek kan justeras.

Övriga synpunkter

Samråd

Samråd mellan i första hand SKB och SSM men även med andra aktörer inför FUD 2010 är nödvändigt för att innehållet skall bli det förväntade.

Friklassning och markförvar

SSM bör påskynda arbetet med att ta fram regelverket för friklassning och förvaring i markförvar av rivningsavfall.

SKB bör i kommande FUD 2010 göra en sammanställning av hur de olika markförvaren kommer att utnyttjas. Lokalisering av markförvar, vid varje kärnkraftverk eller eventuellt ett centralt lager bör närmare utredas.

Övrigt

Det återstår idag drygt ett år till dess att FUD 2010 redovisas. Ytterligare komplettering ska redovisas i FUD 2010.

Del II Kunskapsläget om alternativa slutförvaringsmetoder

Kommentar angående kompletteringen enligt regeringsbeslutet

SKB har redovisat de kunskaper om alternativa metoder som SKB har och uppfyller därigenom regeringens villkor.

Kommentar angående kompletteringen med avseende på kommunens tidigare yttrande

De två frågorna om KBS-3 H och V som kommunen ställt är inte besvarade i kompletteringen av FUD 2007. Frågorna är väsentliga varför det finns all anledning att upprepa dem.

SKB har redovisat ett koncept till hantering som innebär att ansökan kommer att baseras på KBS-3 V och att övergång till KBS-3 H skulle kunna ske genom en förändring av tillståndsvillkoren, alltså ingen ny tillståndsprövning. Regeringen eller SSM har inte godkänt detta koncept till hantering. Frågan är alltså ännu inte besvarad.

Någon säkerhetsbedömning av alternativa metoder har inte redovisats i kompletteringen, frågan kvarstår.

Övriga synpunkter

Miljöbalken ställer krav på redovisning av alternativa metoder. Kunskapsnivån för KBS-3 är avsevärt högre än för alternativen. Kunskapsnivån för djupa borrhål förefaller vara alltför låg för att kunna vara ett jämförbart alternativ till KBS-3. Några andra alternativ förefaller inte heller ha en erforderlig kunskapsnivå. Det kommer att bli en fråga för tillståndmyndigheterna att avgöra om SKB:s ansökan uppfyller miljöbalkens krav på alternativredovisning.

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Barbro Andersson Öhrn
Beredningsgruppens ordförande

Hans Jivander
sekreterare